

Laidiens: 03.02.2012., Nr. 20

Ministru kabineta noteikumi Nr.50

Rīgā 2012.gada 10.janvārī (prot. Nr.2 31.§)

Vietvārdu informācijas noteikumi

*Izdoti saskaņā ar Ģeotelpiskās informācijas likuma 18.panta pirmo daļu
un Valsts valodas likuma 18.panta piekto daļu*

I. Vispārīgie jautājumi

1. Noteikumi nosaka vietvārdu (vietu nosaukumu jeb toponīmu) veidošanas, piešķiršanas, apstiprināšanas, uzkrāšanas, publiskošanas, izmantošanas, saglabāšanas un aizsardzības kārtību.
2. Adresācijas objektu nosaukumu veidošanas un piešķiršanas īpašo kārtību, kā arī attiecīgās informācijas reģistrācijas un aprites kārtību nosaka adresācijas sistēmas noteikumi.

II. Vietvārdu veidošanas pamatprincipi

3. Vietvārdus Latvijā veido latviešu valodā atbilstoši latviešu valodas normām.
4. Vietvārdam var būt šāds statuss:
 - 4.1. oficiāls vietvārds – ģeogrāfiskā objekta nosaukums, kas tam piešķirts normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā;
 - 4.2. oficiāls vietvārda paralēlnosaukums – praksē lietots cits vietvārds, kas piešķirts ģeogrāfiskajam objektam normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā un kuru var lietot kopā ar oficiālo vietvārdu (turpmāk – oficiāls paralēlnosaukums);
 - 4.3. neoficiāls vietvārds – ģeogrāfiskā objekta nosaukums, kas neatbilst šo noteikumu 4.1. un 4.2.apakšpunktam, tai skaitā vietvārda reģionālās un lokālās formas.
5. Par oficiāliem vietvārdiem un oficiāliem paralēlnosaukumiem izvēlas tāds ģeogrāfisko objektu nosaukumus, kas:
 - 5.1. iekļaujas latviskajā kultūrvēsturē, sekmē tās vērtību saglabāšanu un attīstību;
 - 5.2. atbilst latviešu valodas un Latvijas vēstures tradīcijām;
 - 5.3. atbilst labiem tikumiem.
6. Veidojot oficiālos vietvārdus un oficiālos paralēlnosaukumus, saglabā attiecīgajam kultūrvēsturiskajam novadam raksturīgās vietējās vietvārdu formas, ja:
 - 6.1. šādas formas ir reāli sastopamas;

6.2. tās nav pretrunā ar mūsdienu latviešu valodas normām un šo noteikumu prasībām.

7. Lībiešu vēsturiski apdzīvotajās teritorijās vietvārdus veido arī lībiešu valodā atbilstoši lībiešu valodas normām.

8. Privātpersonas oficiālo vietvārdu un oficiālo paralēlnosaukumu veidošanā Iesniegumu likumā noteiktajā kārtībā sadarbojas ar šo noteikumu III nodaļā minētajām vietvārdu piešķirēj institūcijām. Priekšlikumus par oficiālo vietvārdu un oficiālo paralēlnosaukumu piešķiršanu, vietvārdu statusa maiņu un rakstības formas precizēšanu dabas objektiem privātpersonas iesniedz izvērtēšanai attiecīgajā pašvaldībā. Pašvaldība pieņem lēmumu par priekšlikuma tālāku virzību vai noraidīšanu, sniedzot pamatotu atbildi privātpersonai.

9. Jaunu vietvārdu veidošanā neizmanto ciparus, izņemot:

9.1. ielu un laukumu nosaukumus;

9.2. ēku numurus ielās un ciemos.

10. Vietvārdu veidošanā neizmanto vārdā neiekļautus burtus.

11. Dokumentos un kartēs, kas ir citās latīnalfabētiskās rakstības valodās, Latvijas vietvārdus raksta atbilstoši latviešu valodas pareizrakstības normām. Izņēmumi pieļaujami:

11.1. pārrobežu ģeogrāfisko objektu nosaukumu rakstībā;

11.2. ja objekta precīzākai identificēšanai nepieciešams pievienot attiecīgajā valodā tradicionāli lietotu no latviešu valodas nosaukuma atšķirīgu nosaukumu.

12. Latvijā sagatavotos dokumentos un kartēs, kas nav latīnalfabētiskās rakstības valodās, Latvijas vietvārdus raksta saskaņā ar attiecīgās valodas īpašvārdu atveides noteikumiem transkribētā vai transliterētā formā.

13. Kartēs, vietvārdu vārdnīcās, katalogos un vietvārdu informācijas sistēmās var pievienot papildinformāciju par attiecīgā vietvārda izrunas īpatnībām.

14. Izrunā un rakstībā sakritīgi oficiālie vietvārdi un oficiālie paralēlnosaukumi nav pieļaujami šādiem viena veida ģeogrāfiskajiem objektiem:

14.1. apriņķiem;

14.2. novadiem;

14.3. pilsētām;

14.4. lidostām;

14.5. ostām;

14.6. novadā – teritoriālajām vienībām;

14.7. teritoriālajā vienībā – adresācijas objektiem un viena veida dabas objektiem.

15. Ārvalstu vietvārdus latviešu valodā atveido atbilstoši Valsts valodas likuma prasībām un citvalodu īpašvārdu atveides noteikumiem (norādījumiem par citvalodu īpašvārdu atveidi un pareizrunu latviešu literārajā valodā). Tradicionāli atveidoto ārvalstu vietvārdu sarakstu sastāda Valsts valodas centrs.

16. Pēc personas vai institūcijas rakstiska pieprasījuma atzinumu par vietvārda atbilstību šo noteikumu prasībām sniedz Valsts valodas centrs. Atzinumu sagatavo Valsts valodas centra Latviešu valodas ekspertu komisijas

Vietvārdu apakškomisija. Valsts valodas centra atzinums ir saistošs šo noteikumu III nodaļā minētajām vietvārdu piešķirēj institūcijām.

III. Vietvārdu piešķiršanas un apstiprināšanas kārtība

17. Oficiālos vietvārdus un oficiālos paralēlnosaukumus ģeogrāfiskajiem objektiem piešķir un apstiprina vietvārdu piešķirēj institūcijas.

18. Oficiālos vietvārdus un oficiālos paralēlnosaukumus piešķir šādiem ģeogrāfiskajiem objektiem:

18.1. administratīvajām teritorijām un to teritoriālā iedalījuma vienībām;

18.2. apdzīvotām vietām;

18.3. citiem adresācijas objektiem, izņemot telpu grupas un tādus adresācijas objektus, kuru identificēšanai lieto tikai numurus;

18.4. valsts īpaši aizsargājamām dabas teritorijām;

18.5. dabas objektiem, kuru viennozīmīgai identificēšanai nepieciešams vietvārds ar oficiālu statusu;

18.6. valsts aizsargājamiem kultūras pieminekļiem;

18.7. galvenajiem, reģionālajiem un vietējiem autoceļiem;

18.8. lidlaukiem un lidostām;

18.9. ostām un bākām;

18.10. sabiedriskā transporta pieturām;

18.11. citiem cilvēka veidotiem ģeogrāfiskajiem objektiem (piemēram, parkiem, tiltiem, peldvietām, kapsētām, mežniecībām), ja tas nepieciešams attiecīgā objekta viennozīmīgai identificēšanai.

19. Šo noteikumu 18.punktā neminētiem ģeogrāfiskajiem objektiem oficiālos vietvārdus un oficiālos paralēlnosaukumus piešķir, ja tas nepieciešams, lai viennozīmīgi identificētu attiecīgo objektu vai saglabātu objekta kultūrvēsturiski nozīmīgo nosaukumu.

20. Republikas pilsētām un apriņķiem, novadiem, novada pilsētām un novada pagastiem oficiālos vietvārdus un oficiālos paralēlnosaukumus piešķir, vietvārdu statusu maina (nosaka citu statusu) un rakstības formu precizē Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likumā noteiktajā kārtībā.

21. Ciemiem un viensētām oficiālos vietvārdus un oficiālos paralēlnosaukumus piešķir, vietvārdu statusu maina un rakstības formu precizē attiecīgās pašvaldības dome.

22. Šo noteikumu 18.7. un 18.9.apakšpunktā minētajiem ģeogrāfiskajiem objektiem oficiālos vietvārdus un oficiālos paralēlnosaukumus piešķir, vietvārdu statusu maina un rakstības formu precizē atbildīgā ministrija, pamatojoties uz Valsts valodas centra atzinumu. Šo noteikumu 18.9. un 18.10.apakšpunktā minētajos gadījumos atbildīgā ministrija lēmuma projektu saskaņo ar vietējo pašvaldību.

23. Atbildīgā ministrija, attiecīgo jomu regulējošajos normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā saskaņojot priekšlikumu ar vietējo pašvaldību, piešķir oficiālos vietvārdus un oficiālos paralēlnosaukumus, maina vietvārdu statusu un precizē to rakstības formu šādiem ģeogrāfiskajiem objektiem:

23.1. Kultūras ministrija – valsts aizsargājamiem kultūras pieminekļiem;

23.2. Satiksmes ministrija:

23.2.1. publiskā transporta objektiem (galvenajiem, reģionālajiem un vietējiem autoceļiem, lidostām, lidlaukiem, ostām un bākām);

23.2.2. dabas objektiem, kas ir būtiski jūras navigācijai un kurus iekļauj oficiālajā navigācijas izdevumā "Ugunis un zīmes Latvijas Republikas ūdeņos". Šo objektu oficiālos vietvārdus un oficiālos paralēlnosaukumus pirms piešķiršanas saskaņo ar valsts aģentūru "Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūra" (turpmāk – Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūra);

23.3. Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija – derīgo izrakteņu ieguves karjeriem;

23.4. Zemkopības ministrija – mežniecībām.

24. Pašvaldības piešķir oficiālos vietvārdus un oficiālos paralēlnosaukumus, maina vietvārdu statusu un precizē to rakstības formu šādiem to teritorijā esošiem ģeogrāfiskajiem objektiem:

24.1. adresācijas objektiem (adresācijas sistēmas noteikumu izpratnē);

24.2. pilsētu daļām, ciemu daļām, dīķiem, ūdenskrātuvēm, mazajām hidroelektrostacijām, parkiem, kapsētām, nekustamajiem īpašumiem;

24.3. pārējiem cilvēka radītiem ģeogrāfiskajiem objektiem, tai skaitā vietējas nozīmes dabas, vēstures un kultūras pieminekļiem.

25. Republikas pilsētu pašvaldības vai plānošanas reģioni piešķir oficiālos vietvārdus un oficiālos paralēlnosaukumus pieturvietām atbilstoši sabiedriskā transporta pakalpojumu nozari regulējošajos normatīvajos aktos noteiktajai kompetencei. Dzelzceļa staciju un pieturas punktu oficiālos vietvārdus un oficiālos paralēlnosaukumus piešķir publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras objektus regulējošajos normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā.

26. Šo noteikumu 18.3.apakšpunktā minētajiem ģeogrāfiskajiem objektiem oficiālos vietvārdus un oficiālos paralēlnosaukumus piešķir, vietvārdu statusu maina un rakstības formu precizē attiecīgā pašvaldība, neskaidrību gadījumā pamatojoties uz Valsts valodas centra atzinumu.

27. Šo noteikumu 18.5.apakšpunktā minētajiem dabas objektiem (izņemot šo noteikumu 23.2.2.apakšpunktā minētos objektus) oficiālos vietvārdus un oficiālos paralēlnosaukumus piešķir, vietvārdu statusu maina un rakstības formu precizē Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūra, pamatojoties uz Valsts valodas centra atzinumu.

28. Oficiālos vietvārdus un oficiālos paralēlnosaukumus ģeogrāfiskajiem objektiem piešķir, kā arī vietvārdu statusu maina un rakstības formu precizē atbilstoši normatīvajiem aktiem un saskaņā ar vietvārdu piešķirēj institūcijas lēmumu:

28.1. pēc attiecīgās vietvārdu piešķirēj institūcijas iniciatīvas;

28.2. pamatojoties uz valsts iestādes vai pašvaldības rakstisku iesniegumu.

29. Vietvārdu piešķirēj institūcija nav tiesīga pieņemt lēmumu par oficiāla vietvārda vai oficiāla paralēlnosaukuma piešķiršanu, vietvārda statusa maiņu vai rakstības formas precizēšanu, ja:

29.1. priekšlikums ir pretrunā ar šo noteikumu prasībām attiecībā uz oficiālo vietvārdu vai oficiālo paralēlnosaukumu;

29.2. objekts, kuram ierosināts piešķirt oficiālo vietvārdu vai oficiālo paralēlnosaukumu, nav viennozīmīgi identificējams;

29.3. objekta nosaukums pilnībā atbilst šo noteikumu prasībām;

29.4. vietvārds ir iekļauts šo noteikumu 81.2.apakšpunktā minētajā sarakstā un tam ir piešķirts oficiāls statuss;

29.5. citos objektīvi pamatotos gadījumos.

30. Vietvārdu piešķirēj institūcijas lēmumā par oficiālā vietvārda vai oficiālā paralēlnosaukuma piešķiršanu, vietvārda statusa maiņu vai rakstības formas precizēšanu iekļauj:

30.1. oficiālo vietvārdu vai oficiālo paralēlnosaukumu pilnā rakstības formā bez saīsinājumiem;

30.2. attiecīgā ģeogrāfiskā objekta iepriekšējo nosaukumu (ja tāds ir);

30.3. citus attiecīgā ģeogrāfiskā objekta nosaukumus (ja tādi ir);

30.4. ziņas par ģeogrāfiskā objekta administratīvi teritoriālo piederību;

30.5. ģeogrāfiskā objekta veida norādi;

30.6. īsu vietas aprakstu un (vai) karti vai shēmu attiecīgā ģeogrāfiskā objekta viennozīmīgai identificēšanai;

30.7. pamatojumu oficiālā vietvārda vai oficiālā paralēlnosaukuma statusa maiņai vai rakstības formas precizēšanai;

30.8. mainīto pamatnosaukumu, ja oficiālais vietvārds tiek mainīts;

30.9. precizēto pamatnosaukuma rakstības formu, ja tā tiek precizēta;

30.10. citu informāciju par attiecīgo ģeogrāfisko objektu un (vai) vietvārdu.

31. Vietvārdu piešķirēj institūcija pēc šo noteikumu 28.punktā minēto institūciju priekšlikuma:

31.1. šo noteikumu 22., 26., 27. un 34.punktā minētajā gadījumā iesniedz Valsts valodas centrā atzinuma saņemšanai lēmuma projektu par oficiālā vietvārda vai oficiālā paralēlnosaukuma piešķiršanu, vietvārda statusa maiņu vai rakstības formas precizēšanu;

31.2. pieņem lēmumu par oficiālā vietvārda vai oficiālā paralēlnosaukuma piešķiršanu, vietvārda statusa maiņu vai rakstības formas precizēšanu un piecu darbdienu laikā saskaņā ar šo noteikumu 61.punktu paziņo minēto lēmumu Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūrai.

32. Ja vietvārdu piešķirēj institūcija konstatē jau piešķirta vai piešķirama oficiālā vietvārda vai oficiālā paralēlnosaukuma neatbilstību šo noteikumu prasībām, tā piecu darbdienu laikā atbilstoši kompetencei:

32.1. pieņem lēmumu par vietvārda statusa maiņu vai rakstības formas precizēšanu;

32.2. ierosina citai institūcijai veikt šā vietvārda statusa maiņu vai precizēt tā rakstības formu.

33. Priekšlikumus par oficiālo vietvārdu un oficiālo paralēlnosaukumu piešķiršanu dabas objektiem, vietvārdu statusa maiņu vai rakstības formas precizēšanu valsts iestādes vai pašvaldības Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūrā iesniedz rakstiski, norādot šādu informāciju:

33.1. pamatotu priekšlikumu par oficiālā vietvārda vai oficiālā paralēlnosaukuma pilnu rakstības formu bez saīsinājumiem;

33.2. attiecīgā dabas objekta iepriekšējo nosaukumu (ja tāds ir);